

Asia: Lausuntopyyntö Latvaselän tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta (LVV-U/56405/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Valorem Energies Finland Oy suunnittelee enintään 11 tuulivoimalan hanketta Oulun kaupungin Latvaselän alueelle. Hankealueen pinta-ala on noin 950 ha ja suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan vaihtoehtoisesti liittymistä lin Isokankaan sähköasemalle ja Fingridin Petäjäskoski-Nuojuankangas 400 + 110 kV voimajohtoon.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksen mukaan Latvaselän tuulivoimahankkeella arvioidaan olevan merkittäviä paikallisia vaikutuksia luonnonympäristöön, erityisesti arvokkaille suoelinympäristöille. Hankealueella sijaitsee useita arvokkaita luontokohteita, mukaan lukien suoluontotyyppejä, metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä yhteensä 33 arvokasta luontotyyppikohdetta. Merkittävimmät vaikutukset liittyvät Latvasuon ja muiden suoalueiden vesitalouden muutoksiin sekä elinympäristöjen pirstoutumiseen. Hankealueella Lapiosuon suojelualueeseen arvioidaan kohdistuvan kohtalaisia vaikutuksia.

Linnustovaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti pesimälinnustoon. Hankealueella esiintyy useita suojelullisesti merkittäviä lajeja, kuten metso, teeri, kurki, liro, pohjansirkku sekä uhanalaiset hömötiainen, pyy ja riekko. Erityisen arvokkaita ovat keskiosien suoalueet, joilla esiintyy useita suoelinympäristöihin sidoksissa olevia lajeja. Muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset arvioidaan selostuksessa pääosin vähäisiksi, koska alue ei sijaitse merkittävällä muuttoreitillä. Sen sijaan törmäys- ja estevaikutukset voivat olla paikallisesti merkittäviä erityisesti petolinnuille ja kanalinnuille, ja yhteisvaikutukset muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa voivat lisätä riskejä etenkin maakotkan osalta.

Ekologisten yhteyksien osalta tuulivoimalat, tieverkko ja sähkönsiirtoratkaisut heikentävät alueen metsä- ja suoympäristöjen yhtenäisyyttä sekä lisäävät elinympäristöjen pirstoutumista. Vaikutukset ovat pääosin paikallisia, mutta voivat yhdessä muiden alueen energiahankkeiden kanssa heikentää ekologisen verkoston toimivuutta ja eläinlajien liikkumismahdollisuuksia. Sähkönsiirron ilmajohtovaihtoehdot aiheuttavat ekologisille yhteyksille suuremmat vaikutukset kuin maakaapelivaihtoehdot. Ekologisten yhteyksien säilyttämiseksi tulisi minimoida uusien tie- ja johtokäytävien määrä, hyödyntää mahdollisuuksien mukaan olemassa olevia kulkureittejä sekä säilyttää metsä- ja suoalueiden väliset yhteydet mahdollisimman yhtenäisinä. Näin voidaan vähentää hankkeen aiheuttamaa elinympäristöjen pirstoutumista ja turvata lajien liikkumismahdollisuuksia myös hankkeen toteuttamisen jälkeen.

13.10.2026

Hankkeen luontovaikutuksia voidaan pyrkiä lieventämään yksityiskohtaisella suunnittelulla, rakentamisen ajoituksella sekä arvokkaiden luontokohteiden huomioon ottamisella. Keskeisintä on välttää rakentamista arvokkaimpien suoalueiden, metsälain mukaisten elinympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontotyyppikohteiden läheisyyteen sekä säilyttää niiden vesitalous luonnontilaisena.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää Latvasuon ja muiden arvokkaiden suoalueiden kuivumisen ehkäisemiseen teiden, ojitusten ja muiden rakenteiden suunnittelussa.

Linnustovaikutuksia voidaan pyrkiä vähentämään sijoittamalla voimalat riittävän etäälle kanalintujen soidinalueista ja linnustollisesti arvokkaimmista suoelinympäristöistä sekä rajoittamalla rakentamis- ja kunnossapitotöitä pesimäaikana. Myös sähkönsiirrossa maakaapelivaihtoehtojen suosiminen vähentää sekä linnustoon kohdistuvia vaikutuksia että elinympäristöjen pirstoutumista.

Poronhoitoa koskeva osuus

Poronhoidon osalta Latvaselän tuulivoimahankkeen ja siihen liittyvän sähkönsiirron päävaikutukset kohdistuvat Kollajan paliskunnan poronhoitoon. Sähkönsiirron osalta vaihtoehtoisissa SVE1 vaikutuksia kohdistuu Kollajan paliskunnan lisäksi Kiimingin paliskunnan alueelle. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (YVA-selostus) sekä sen liitteenä olevassa porotalousselvityksessä on esitetty riittävät perustiedot Kollajan ja Kiimingin paliskunnista sekä niiden poronhoidosta. Arviointiselostuksessa on tunnistettu hankkeen keskeisiä mahdollisia vaikutusmekanismeja poronhoitoon, mukaan lukien vaikutukset laitumiin, porojen laidunnukseen, kulkureitteihin, poronhoidon rakenteisiin, porotalouden kannattavuuteen sekä poronhoitokulttuuriin ja elinkeinon tulevaisuuteen. Myös paikallisten poronhoitajien näkemyksiä on kuvattu, ja vaikutusten lieventämistä sekä seurantaa käsitelty.

Luonnonvarakeskus pitää hyvänä sitä, että vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty paikkatietoaineistoa ja porojen GPS-pantadataa. Käytettyyn GPS-aineistoon liittyy kuitenkin huomattavia epävarmuuksia, joita Porotalousselvityksessä on myös hyvin nostettu esille. Käytetty aineisto kattaa vain ajanjakson 13.4.2025–12.9.2025 eikä siten sisällä tietoa porojen käyttäytymisestä talvikaudella (jolloin hankealueen merkitys paliskunnan mukaan korostuu). Lisäksi aineisto perustuu yhden poronomistajaperheen poroihin. Näin ollen aineiston edustavuuden arviointi koko paliskunnan porokannan näkökulmasta on vaikeaa. Aineisto kuitenkin osoittaa, että porot tällä hetkellä vähintäänkin jossain määrin hyödyntävät hankealuetta ja sen läheisyyttä vuodenaikaisessa laidunnuksessaan.

Luonnonvarakeskus kuitenkin katsoo, että aineiston rajallisuuden vuoksi, sen pohjalta ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä hankkeen vaikutuksista koko paliskunnan porojen alueiden käyttöön.

Porotalousselvityksen ja YVA-selostuksen perusteella hankealue sijoittuu Kollajan paliskunnan poronhoidon kannalta tärkeälle alueelle ja poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alueen (Huiskan erotusaidan) välittömään läheisyyteen.

13.10.2026

Alueella sijaitsee porojen kevätkierron reittejä sekä syys- ja talvilaitumia, ja alueen kautta kulkee porojen kuljetus- ja kokoamisreittejä kohti Huiskan erotusaitaa. YVA-selostuksen mukaan Huiskan erotusaidalla erotetaan noin 60–70 prosenttia paliskunnan poroista, minkä vuoksi alueen toimivuus on keskeinen osa paliskunnan poronhoitoa. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee myös porojen kokoamisalueita ja kesämerkintään liittyviä rakenteita.

Luonnonvarakeskus katsoo, että hankkeella voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia sekä porojen laidunten käyttöön että poronhoitotöiden toteuttamiseen, mutta vaikutusten toteutumisen todennäköisyyttä on vaikea arvioida.

YVA-selostuksessa vaikutukset porojen laidunnukseen arvioidaan pääosin kohtalaisen kielteisiksi syys- ja talvilaidunten osalta sekä vähäisen kielteisiksi kevät- ja kesälaidunten osalta. Luonnonvarakeskus katsoo, että vaikutusten lopullista suuruutta on erittäin vaikea arvioida nykyisen käytettävissä olevan tiedon perusteella. Tästä syystä hankkeen todellisiin vaikutuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta. Luonnonvarakeskus pitää kuitenkin mahdollisena, että vaikutukset voivat muodostua YVA-selostuksessa arvioitua suuremmiksi, mikäli porot alkavat merkittävässä määrin välttämään hankealuetta ja sen ympäristöä, ja erityisesti mikäli Huiskan erotusaidan käyttö vaikeutuu olennaisesti. Mikäli merkittävälle osalle YVA-selostuksessa mainituista 60–70 prosentista paliskunnan poroista, jotka käsitellään Huiskan erotusaidalla, joudutaan etsimään vaihtoehtoinen käsittelyaita tai vaihtoehtoiset paimennusreitit, voidaan haitta nähdä erittäin suurena paliskunnan kannalta. Tämän haitan toteutuminen riippuu kuitenkin siitä, missä määrin mahdollinen tuulivoima-alue vaikuttaisi Huiskan erotusaidan käyttöön.

Luonnonvarakeskus kiinnittää huomiota siihen, että porotalousselvityksessä ja YVA-selostuksessa paliskunnan omat näkemykset hankkeen vaikutuksista ovat kriittisempiä kuin hankkeen lopullinen vaikutusarvio. Paliskunnan näkemyksen mukaan hanke sijoittuu poronhoidon kannalta keskeiselle alueelle ja voi merkittävästi vaikeuttaa porojen laidunnusta, kuljettamista sekä poronhoidon tulevaisuutta alueella. Luonnonvarakeskus pitää hyvänä, että vaikutusarvioinnissa tuodaan selkeästi esiin tällaiset näkemyserot sekä niiden taustalla olevat epävarmuudet.

Kokonaisuudessaan YVA-selostus ja Porotalousselvitys tuovat mahdollisia poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia sekä paliskunnan näkemyksiä monipuolisesti esille. Tämän vuoksi Luonnonvarakeskus näkee keskeisenä, että tehdyt selvitykset huomioidaan kokonaisuudessaan, eikä tukeuduta pelkästään YVA-selostuksen yhteenvedoon hankkeen vaikutuksista (sivut 11–15), joissa ainakaan poronhoidon osalta eivät arvion merkittävät epävarmuudet tai paliskuntien paikallinen näkemys korostuneista riskeistä näy.

Yhteisvaikutukset muiden alueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden kanssa muodostavat Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan yhden keskeisimmistä epävarmuuksista ja riskeistä. Porotalousselvityksessä todetaan, että Kollajan paliskunnan alueelle sijoittuu Latvaselän hankkeen lisäksi useita muita suunnitteilla olevia hankkeita ja niiden yhteisvaikutukset voivat muodostua merkittävästi haitallisiksi poronhoidon kannalta. Vaikka kaikkien hankkeiden toteutuminen on epätodennäköistä, Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä, että yhteisvaikutuksiin varaudutaan jo hankesuunnittelun tässä vaiheessa.

Erityisesti poronhoidon sopeutumiskyvyn näkökulmasta on merkityksellistä, kuinka paljon tulevaisuudessa jää yhtenäisiä ja vähän häiriintyneitä laidunalueita porojen käyttöön. Luonnonvarakeskus katsoo, että hankkeen vaikutuksiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi vaikutusten seurantaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Mikäli mahdollista olisi hyvä jatkaa GPS-seuranta laajemmalla aineistolla (suurempi seurattavien porojen määrä ja useampia poronmistajia) useiden vuosien ajan ennen mahdollista rakentamista, rakentamisen aikana sekä hankkeen tuotantovaiheessa. Nykyinen aineisto ei mahdollista luotettavaa arviota hankkeen vaikutuksista porojen alueiden käyttöön eri vuodenaikoina. Lisäksi mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemisestä, lieventämisestä ja kompensatiosta tulisi sopia hyvissä ajoin yhteistyössä paliskuntien kanssa. Luonnonvarakeskus pitää tärkeänä, että vaikutusten seurannasta sekä mahdollisista lieventämis- ja kompensatiotoimista sovitaan kirjallisesti hanketoimijan ja asianomaisten paliskuntien välillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeella voi olla haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, linnustoon ja ekologisiin yhteyksiin, minkä vuoksi jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota arvokkaiden suoalueiden, linnustokohteiden sekä ekologisten yhteyksien säilyttämiseen ja haittojen lieventämiseen. Luontovaikutuksia voidaan pyrkiä lieventämään voimaloiden sijoittelulla, rakentamisvaiheen huolellisella toteutuksella sekä arvokkaiden luontokohteiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämiseen tähtäävillä ratkaisilla. Luonnonvarakeskus katsoo, että kokonaisuudessaan YVA-selostus ja Porotalousselvitys tuovat mahdollisia porotalouteen kohdistuvia vaikutuksia monipuolisesti esille. Luke näkee keskeisenä, että tehdyt selvitykset huomioidaan kokonaisuudessaan, eikä niiden hyödyntämisessä tukeuduta pelkästään YVA-selostuksen yhteenvetoon hankkeen vaikutuksista. Luke katsoo, että vaikutusarvioihin liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Tämän vuoksi vaikutukset voivat käytännössä jäädä YVA-selostuksessa arvioidulla tavalla kohtalaisen kielteiseksi, mutta Luke pitää mahdollisena myös arvioitua merkittävämpiä vaikutuksia erityisesti siinä tapauksessa, että Huiskan erotusaidan käyttö vaikeutuu olennaisesti (YVA-selostuksen perusteella Huiskan erotusaidalla erotetaan noin 60–70 prosenttia paliskunnan poroista) tai että lähialueelle suunnitellut muut hankkeet toteutuvat. Luke korostaa erityisesti yhteisvaikutusten, pitkäaikaisen seurannan sekä haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja lieventämistoimien merkitystä. Lisäksi Luke pitää tärkeänä, että hankkeen mahdollisista vaikutuksista, seurannasta, kompensatiosta sekä tarvittavista poronhoidon rakenteellisista muutoksista sovitaan yhteistyössä paliskuntien kanssa hyvissä ajoin ennen mahdollisen rakentamisen aloittamista.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 13.10.2026 klo 16:57:19.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Pekkarinen, Esa Huhta

Liitteet:

Tiedoksi: